

Sygn. akt I ACa 492/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Mieczysław Brzdąk (spr.)
Sędziowie :	SA Zofia Kawińska-Szwed SO del. Ewa Solecka
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa L. Z., B. W. i D. Z. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 19 lutego 2014 r., sygn. akt I C 75/13

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 5 w ten sposób, że zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów 356,60 (trzysta pięćdziesiąt sześć i 60/100) złotych tytułem kosztów procesu;
- 2) oddala apelację w pozostałym zakresie;
- 3) koszty postępowania apelacyjnego znosi wzajemnie.

I ACa 492/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził od na rzecz powódki L. Z. kwotę 48.000 zł, na rzecz powódki B. W. kwotę 20.000 zł oraz na rzecz powoda D. Z. (1) kwotę 10.000 zł z ustawowymi odsetkami od wymienionych kwot od dnia 29 kwietnia 2011r, oddalił powództwo w pozostałej części,

zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty po 1.049 zł tytułem kosztów procesu, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Częstochowie kwotę 1.411 zł tytułem kosztów sądowych, których powodowie nie mieli obowiązku uiścić, oraz odstąpił od ściągnięcia z zasądzonych na rzecz powodów roszczeń kosztów sądowych w części, w której powództwo zostało oddalone.

Swoje rozstrzygnięcie następująco uzasadnił.

W dniu (...) w S. doszło do wypadku komunikacyjnego, podczas którego kierujący samochodem osobowym marki O. (...) M. P. naruszył umyślnie zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że nie zachował należytej ostrożności w rejonie wyznaczonego na jezdni przejścia dla pieszych, nie prowadził należytej obserwacji przedpola jazdy, oraz nie dostosował prędkości do warunków, w jakich ruch się odbywał przekraczając prędkość dozwoloną administracyjnie, w wyniku czego potrącił przechodzącego przez jezdnię z lewej strony na prawą D. Z. (2), który doznał urazu wielonarządowego z następowym wstrząsem pourazowym co spowodowało jego zgon po przewiezieniu do szpitala. Wyrokiem z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie II K 92)09 Sąd Rejonowy w Z. uznał M. P. za winnego popełnienia występku z art. 177 § 2 k.k. i wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na kres 2 lat. Wyrok uprawomocnił się 11 sierpnia 2010 r.

D. Z. (2) w chwili śmierci liczył 68 lat. Przed wypadkiem zamieszkiwał razem żoną - powódką L. Z., córką - powódką B. W. oraz wnukiem - powodem D. Z. (1) w domu jednorodzinnym w S., który wybudował wspólnie z żoną. Powódka B. W. owdowiała w 2001 r. i wtedy wraz z synem, liczącym wówczas 6 lat zamieszkała z rodzicami, zajęła parter budynku - pomieszczenia gospodarcze przystosowane do zamieszkania. Na półtora miesiąca przed śmiercią ojca powódka B. W. wyszła ponownie za mąż, jej mąż wprowadził się do zajmowanej przez nią i jej syna części domu.

Cała rodzina żyła zgodnie, rodzice i córka prowadzili wspólne gospodarstwo domowe, pomagali sobie i wspierali się wzajemnie. Małżonkowie wiodli spokojne, bezpieczne życie, tworzyli dobry związek, cały wolny czas spędzali razem, mieli wspólne zainteresowania i upodobania, hobbystycznie zajmowali się malowaniem, mieli wielu znajomych, udzielali się towarzysko, w niedzielę jeździli na wycieczki rowerowe, w których często towarzyszył im wnuk D. D. Z. (2) spędzał ze swoim wnukiem dużo czasu, bowiem starał się zastąpić mu zmarłego ojca. D. Z. (1) był przywiązany do dziadka, zwierzał mu się ze swoich tajemnic, przejął od niego zainteresowanie muzyką i elektroniką, wspólnie majsterkowali. Również dla powódki B. W. ojciec był bardzo bliską osobą, wspierał ją emocjonalnie, gdy po śmierci męża została sama z sześciolletnim synem, jego zainteresowanie wnukiem, odbierała jako pomoc w jego wychowaniu.

Małżonkowie L. i D. Z. (2) byli emerytami Powódka L. Z. była emerytowaną nauczycielką, jej emerytura wynosiła 2.200 zł. Jej mąż z zawodu był technikiem elektrykiem, po czterdziestu latach pracy przeszedł na emeryturę, która wynosiła 1.000 zł. Do czasu zawarcia przez córkę ponownego małżeństwa rodzice ze swoich emerytur ponosili wszystkie koszty utrzymania domu, remonty wykonywali własnymi siłami.

W dniu 29 marca 2011 r. powodowie dokonali zgłoszenia szkody domagając się przyznania na rzecz powódek L. Z. i B. Z. kwot po 70.000 zł tytułem odszkodowania i kwot po 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej po śmierci męża i ojca oraz na rzecz powoda D. Z. (1) kwoty 60.000 zł tytułem odszkodowania i kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej na skutek śmierci dziadka. Pismami z dnia 18 maja 2011 r., 7 lipca 2011 r., 20 września 2011 r. pozwany poinformował powodów, że odmawia wypłaty świadczeń z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania po śmierci D. Z. (2).

Powódka L. Z. poniosła koszty pogrzebu oraz koszty postawienia nagrobka dla zmarłego męża. Za nagrobek powódka zapłaciła 8.000 zł. Pozwany wypłacił powódce tytułem zwrotu kosztów pogrzebu kwotę 2.750 zł, natomiast odmówił zwrotu kosztów wykonania nagrobka uznając je za nieudowodnione.

Wskazał Sąd Okręgowy, że odpowiedzialność za sprawcę wypadku komunikacyjnego z dnia (...) w wyniku którego śmierć poniósł D. Z. (2) co do zasady pomiędzy była pomiędzy stronami bezsporna.

Sąd Okręgowy uznał, że powodowie wykazali, że na skutek śmierci D. Z. (2) doznali krzywdy w postaci cierpienia psychicznego uzasadniającego przyznanie im zadośćuczynienia pieniężnego. W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę rozmiar doznanej krzywdy, zasadne jest przyznanie powodce L. Z. tytułem zadośćuczynienia kwoty 40.000 zł, powodce B. Z. kwotę 20.000 zł i powodowi D. Z. (1) kwotę 10.000 zł.

Wskazał Sąd I instancji, że stosownie do treści art. 446§1 k.c. jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł. Do kosztów pogrzebu niewątpliwie zaliczyć należy koszt nagrobka. Pozwany odmówił wypłaty kwoty 8.000 zł stanowiącej koszt nagrobka, bowiem w jego ocenie powódka złożyła niewiarygodny dokument będący pisemnym oświadczeniem właściciela zakładu kamieniarskiego, nadto żądane koszty znacznie odbiegają od przeciętnych kosztów wybudowania nagrobka dla jednej osoby.

W ocenie Sądu Okręgowego stanowisko pozwanego nie jest zasadne. Przedstawiony przez powódkę L. Z. dokument w postaci oświadczenia właściciela zakładu kamieniarskiego o wysokości kosztów nagrobka wykonanego dla D. Z. (2) jest dokumentem prywatnym. Stanowi on dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie o treści w nim zawartej. Dokument ten korzysta zatem z domniemania autentyczności. Jeżeli więc pozwany zaprzecza, że zawarte w dokumencie oświadczenie pochodzi od osoby, która go podpisała albo zaprzecza prawdziwości dokumentu zobowiązany był do udowodnienia tych okoliczności. Takiego dowodu pozwany nie zaoferował. Zasady doświadczenia życiowego przemawiają za nie uwzględnieniem zarzutu pozwanego, że koszt nagrobka (8.000 zł) znacznie odbiega od kosztów wybudowania nagrobka dla jednej osoby.

W tej sytuacji uzasadnione jest żądanie powódki L. Z. zasądzenia na jej rzecz kwoty 8.000 zł tytułem poniesionych przez nią kosztów wystawienia nagrobka dla zmarłego męża.

Ocena rozmiaru szkody, a w konsekwencji wysokości żądanego odszkodowania czy zadośćuczynienia, podlega weryfikacji sądowej. Jednakże byłoby niedopuszczalne przyjęcie, że poszkodowany ma czekać z otrzymaniem świadczenia z tytułu odsetek do chwili ustalenia wysokości szkody w konkretnym przypadku. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) (Dz.U. z 2003r., nr 124, poz. 1152 ze zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Jedynie w sytuacji, gdy wyjaśnienie w tym terminie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Powodowie zgłosili szkodę w dniu 29 marca 2011r. i wezwali pozwanego do zapłaty na rzecz powódek L. Z. i B. Z. kwot po 70.000 zł tytułem odszkodowania i kwot po 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej po śmierci męża i ojca oraz na rzecz powoda D. Z. (1) kwoty 60.000 zł tytułem odszkodowania i kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej na skutek śmierci dziadka.

Z tej przyczyny Sąd Okręgowy zasądził ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia 29 kwietnia 2011 r.

Orzekając o kosztach procesu wskazał Sąd, że koszty poniesione w toku procesu przez powodów obejmowały opłatę od pozwu w kwocie 2.700 zł, koszty zastępstwa procesowego – 3 600 zł + 3 600 zł + 3 600 zł i opłaty od pełnomocnictwa – 17 zł + 17 zł. + 17 zł. Koszty poniesione w toku procesu przez pozwanego obejmowały: koszty zastępstwa procesowego – 3 600 zł opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł.

Łącznie koszty procesu wyniosły kwotę 17.168 zł

Powodowie wygrali proces po 39,4 %. Po stosunkowym rozdzieleniu kosztów pozwany powinien zwrócić powodom po 1.049 zł tytułem kosztów.

Koszty sądowe poniesione przez Skarb Państwa obejmowały: opłatę – 7.200 zł i wynagrodzenie biegłej w kwocie 534 zł. Razem – 7.734 zł. Stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010r., nr 90, poz. 594 ze zm.) Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.411 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, których powodowie nie mieli obowiązku uiścić. Kwota ta stanowi należne koszty sądowe, w części co do której powództwo zostało uwzględnione (39,4%).

Natomiast na podstawie art. 113 ust. 4 powołanej ustawy, z uwagi na charakter sprawy, sytuację materialną powodów i ich sytuację życiową, Sąd I instancji odstąpił od obciążenia ich kosztami sądowymi z zasądzonych roszczeń.

Wymieniony wyrok w części obejmującej zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki L. Z. kwoty 8000 zł. za koszty nagrobku oraz w części zasądzającej od pozwanego na rzecz każdego z powodów po 1 049 zł tytułem zwrotu kosztów procesu zaskarżyła strona pozwana i wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez:

1. zasądzenie w pkt. 1 wyroku od pozwanego na rzecz powódki L. Z. kwoty 40 000 zł. z ustawowymi odsetkami od 29.04.2011 r.
2. zasądzenie w pkt. 5 wyroku od każdego z powodów na rzecz pozwanego po 405,40 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wniósł też o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Wbrew zawartym w apelacji twierdzeniom strony pozwanej Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny dokumentu w postaci pisma Zakładu (...) M. Ł..

W szczególności Sąd I instancji trafnie przyjął, że pismo to jako dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która pismo sporządziła (podpisała) założyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie (art. 245 kpc), a z oświadczenia tego wynika, że koszt nagrobka wyniósł 8 000 zł („koszt nagrobka **wykonany** w dniu 11.10.2008 r.”. Zawarte w apelacji wywody, że dokument ten nie może być uznany za dowód poniesienia kosztów nagrobka są bezzasadne.

Sąd Okręgowy w ramach przysługującej mu swobody w ocenie dowodów prawidłowo ocenił wymieniony środek dowodowy, a swoją ocenę oparł także na niekwestionowanych przez skarżącego zeznaniach świadka R. Z. oraz zeznania powódki L. Z..

Trafnie natomiast zarzuca skarżący, że Sąd I instancji wadliwie przyjął, że dla ustalenia wysokości wynagrodzenia należy ustalić 3 krotność stawki minimalnej.

Słusznie też wskazuje autor apelacji, że wynagrodzenie pełnomocnika reprezentującego powoda D. Z. (1) według stawki minimalnej wynagrodzenia wynosi 2 400 zł a nie 3 600 zł.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z 30 stycznia 2007 r. III CZP 130/06 (i innych orzeczeniach), że współuczestnikom sporu, niezależnie od tego czy jest to współuczestnictwo formalne czy materialne reprezentowanym przez jednego pełnomocnika należy się zwrot kosztów w postaci wynagrodzenia jednego pełnomocnika.

W szczególności nie są przekonującymi wywody Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, na które powołuje się strona powodowa w odpowiedzi na apelację.

W takim stanie rzeczy wobec częściowego uwzględnienia żądań powodów należało stosownie do unormowania zawartego w art. 100 zd. 1 kpc stosunkowo rozdzielić poniesione przez strony koszty procesu za I instancję.

Powodowie w postępowaniu przed tym Sądem utrzymali się ze swoimi żądaniami w 0,4, a zatem z całości kosztów procesu, które wyniosły 9.934 zł na którą to kwotę składają się: 2 700 zł opłata od pozwu oraz 3 617 wynagrodzenie pełnomocnika powodów a także 3 617 zł wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej, powinni ponieść 0,6, co stanowi 5 960,40 zł. Powodowie ponieśli łącznie 6 317 zł tytułem tych kosztów, a zatem powinni uzyskać zwrot kosztów ponad nadwyżkę czyli $6\ 317 - 5\ 960,40 = 356,60$ zł.

Taką też kwotę należało zasądzić z tytułu kosztów za pierwszą instancję.

W pozostałym zakresie apelacja pozwanej okazała się bezzasadna i uległa oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Z uwagi na to, że w postępowaniu apelacyjnym obie strony tylko częściowo utrzymały się ze swoimi żądaniami, to na podstawie art. 100 zd. 2 kpc koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie zniesiono.

Z powołanych przyczyn orzeczono jak w sentencji.